

**DELIA-ANAMARIA RĂCHIȘAN, MITURILE ȘI LITERATURA
CLUJ-NAPOCA, CASA CĂRȚII DE ȘTIINȚĂ, 2023, 147 p.**

**Asist. univ. dr. Sorina-Maria VICTORIA
Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia**

Abstract: *The study Miturile și literatura [Myths and Literature] will engage interdisciplinary perspectives, exploring the intersection of myth and literature. It updates traditional myths through a literary lens, examining their relevance in folk and written literature. The course covers themes in Romanian, European and international literature, with a particular focus on local myths that have inspired authors of written literature. Using a complex exegetical approach, Delia-Anamaria Răchișan offers a fresh perspective on literature through the lens of folklore, reviving local myths.*

Key words: *myths, folklore, literature*

Delia-Anamaria Răchișan, autoare a numeroase articole și lucrări transdisciplinare care abordează domenii diverse, semnează și un suport de curs intitulat *Miturile și literatura*, care vine în completarea cercetărilor personale complexe ce vizează paliere complementare: literatură, mitologie, etnologie, etnoiatrie și se adresează atât studenților masteranzi, cât și tuturor celor pasionați de universul captivant al miturilor și literaturii, propunând o revitalizare a unor mituri prin prisma literaturii.

Suportul de curs, structurat pe nouă capitole, „(re)actualizează teme pertinente, precum: blestemul – mit sau adevăr cu aplicație pe balade; mit și discurs poetic în universul eminescian și macedonskian; mitul creației în universul blagian și manian; mit și dramatism în universul eminescian și blagian; mitul strigoiului în literatură (lirică, proză, dramaturgie etc.); mătrăguna în mitologie și în literatură în spațiul european, internațional (Niccolò Machiavelli, William Shakespeare, Mircea Eliade etc.); mitul Zburătorului în literatură; mitul nemuririi în basme (Petre Ispirescu, Ovidiu Bîrlea); mitul umanizat și umanul mitizat cu aplicație pe texte inedite”¹.

În prima secțiune a lucrării, autoarea analizează diacronic blestemul, plasându-l între *mit și adevăr*. Îngemănând partea teoretică și aplicativă, Delia-Anamaria Răchișan susține, în acest suport de curs, că blestemul devine, uneori, un „mandat intergenerațional”. Raportându-se la balade ca *Mistriceanul (Șarpele, Cântecul Șarpelui, Balaurul, Blestemul)*; *Vidros (Antofită al lui Vioară)*; *Cântecul Nunului (Se însoară Iancu-Vodă cu fata lui Letin bogatul, Cântecul Letinului)*,

¹ Delia-Anamaria Răchișan, *Miturile și literatura*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2023, p. 6.

autoarea relevă funcția moralizatoare și impactul blestemului, care poate fi substituit atât cu binecuvântarea și cu rugăciunea, cât și cu fapte altruiste. Într-o perspectivă comparativ-analitică, în al doilea capitol al lucrării, analizând mitul și discursul poematice în universul eminescian și macedonskian, sunt interceptate structuri mitice și structuri de discurs poematice, toposuri comune și semnificații ale spațiului acvatic, cu precădere al insulei și al mării, autoarea argumentând că „opera macedonskiană poate fi considerată o replică a operei eminesciene”². Demersul hermeneutic se extinde cu interpretarea și analiza mitului creației în universul blagian și manian, autoarea constatând, prin prisma dihotomiei mit-dramatism, că mitul se poematizează, devenind în piesa maniană un discurs poetic, iar în piesa blagiană, un discurs dramatic.

Secțiunea *Mitul strigoiiului în literatură*, interceptat în literatura cultă (lirică, dramaturgie, proză), potențează, în termenii autoarei, filonul folcloric, acel izvor nesecat pentru literatura cultă. Mitul nemuririi, identificat în basme (Petre Ispirescu, Ovidiu Bîrlea), este trecut prin filtrul conceptelor dezvoltate de Constantin Noica: „devenirea întru devenire”, „devenirea întru ființă”.

O altă secțiune a lucrării evidențiază, pe un fond etnoiatric, statusul de plantă arhetipală al mătrăgunei, corelând palierul mitologic cu literatura cultă și populară. Autoarea reliefează funcțiile fundamentale ale acestei plante: „apotropaică (apără de fermecători, de răufăcători), magică (ochii strălucesc, devin mari), de inițiere premaritală (fata nemăritată va fi jucată, pețită), oraculară (fata nemăritată își va întâlni ursitul, posesorul plantei se va îmbogăți), ritualică (fata cu status premarital se va căsători), terapeutică (buruiana devine leac atât pentru oamenii bolnavi, cât și pentru animalele acaparate de starea maladivă, gravida naște fără dureri)”³.

Fiind un curs și un instrument de lucru destinat, în primul rând, studenților, fiecare capitol se încheie cu teste grilă care permit autoevaluarea și decriptarea soluțiilor într-o manieră atractivă, urmărind atingerea obiectivelor specifice, aferente masteranzilor de la specializarea *Literatura Română și Modernismul European* (LRME 2), precum: să definească, să înțeleagă miturile; să (re)descopere miturile prin intermediul literaturii culte, literaturii populare, literaturii universale; să identifice miturile; să opereze cu anumite concepte; să îmbine partea teoretică cu cea aplicativă; să apeleze la analiza sincronică, diacronică, la perspectiva comparativ-analitică, inclusiv la perspectiva interdisciplinară.

Cu un instrumentar exegetic complex, Delia-Anamaria Răchișan reușește în cursul *Miturile și literatura* să reviziteze, într-o manieră inedită, literatura cultă prin prisma filonului folcloric, reactualizând mituri autohtone și invitând la lectură chiar și lectorul (ne)avizat.

² *Ibidem*, p. 47.

³ *Ibidem*, p. 94.